

Hej natur- och miljöväänner!

Under hösten kommer föreningen att satsa mer krut på miljö-, klimat- och energifrågorna. Hus-hållningen med energin är en viktig del av det vardagliga miljöarbetet. *Du som är intresserad anmäl dig till vår nystartade Klimatgrupp* som kommer att ta sig an energifrågorna och deras påverkan på klimatet!

Under hösten kommer också återanvändning och återvinning att vara viktiga punkter. Årets miljövänliga vecka ägnas åt att laga och ta hand om de varor vi har. Klädbyttardagen är en del i detta arbete.

I höst kommer vi även att satsa på en del mer udda ämnen som spindlar och svamp. Vilka bra idéer har du till vårprogrammet?

I Eskilstuna kommun pågår och planeras en hel del byggnation. I samband med det får vi ofta möjlighet att bevaka natur- och miljöintressen. I skrivande stund är det dels översiktsplan för Eskilstuna kommun, dels motsvarande för Kvicksund på båda sidorna av länsgränsen som är aktuella. Vill du vara med i det arbetet? *Kontakta någon i styrelsen om du vill vara med.*

Anders Johansson telefon 076-017 73 53

Sten Ullerstad telefon 016-35 41 52 eller 070-6054152 (ordförande)

Edina Varnagy telefon 070-401 98 95 (studieansvarig)

Roger Walve telefon 070-531 01 55

Kjell Westermarck telefon 070-644 30 78 (vice ordförande)

Kassör utanför styrelsen:

Henrik Larsson telefon 070-439 71 19

Klimatgruppen:

Sten Lindeberg telefon 070-538 12 09

Välkommen i gemenskapen!

Sten Ullerstad, ordförande

café planet är Studieförbundet bidrag till att lyfta klimat- och omställningsfrågor. Det är en plattform för att knyta kontakter, bygga nätverk och samordna klimatrörelsen. **Välkomna till höstens tre Café Planet-träffar: 12 september, 10 oktober och 14 november** i Studieförbundet lokaler, Västeråsvägen 90 i Eskilstuna.

PROGRAM FÖR HÖSTEN 2019

Foto: Edina Varnagy

Stadsodlingen är ett inspirerande utflyktsmål där du kan få tips om hur man som nybörjare kan börja odla och med vad, hur du bygger en bostad för humlor och bin och mycket mer.

Torsdag 22 augusti kl. 10.00

Utflykt till Stadsodlingen på Närjeholme

Vi träffas kl 10.00 **OBS tiden!** Samlingsplats: Kungsgatan 100 vid Hällberga Bilservice. Vi får en guidad tur på cirka en timme bland blommor och grönsaker. Möjlighet finns att köpa ekologiskt odlade grönsaker.

Kontaktperson: Ulla Sjö, telefon 073-093 17 06.

Söndag 25 augusti kl. 14.00-17.00

Forntidsvandring med start vid Årbystugan

Under gräs och ris ligger anspråkslösa fornlämningar dolda mitt i vardagliga bostadsområden. Det kan vara tusenåriga gravar som ligger på en kulle intill där vi idag bor och vistas. Men det finns också andra gömda och glömda fornlämningar: en boplatz, en forntida strand eller en torpargrund. Forntidsvandringar leder till möten och ökar kunskapen om kulturmiljöer nära stan. Länsstyrelsen är arrangör men Schysst och Naturskyddsföreningen står bakom arrangementet. Mer information finns på www.lansstyrelsen.se/sodermanland, fliken Besök och upptäck.

Måndag 26 augusti kl. 19.00, lokal: Studieförbundet Öppen Handla Miljövänligt-träff

Handla Miljövänligt-gruppen välkomnar alla intresserade! Vi bjuder på enklare förtäring (självkärl av ekologiska råvaror) och börjar planera inför årets Miljövänliga Vecka. Har du erfarenhet av att vårda och reparera saker, att äga gemensamt eller att byta tjänster? Miljövänliga Veckan fokuserar i år på att ta hand om sina saker, att köpa second-hand, att dela, byta, låna och hyra. Kom och dela med dig av idéer och erfarenheter i ämnet. **OBS! Att du kommer till träffen betyder inte att du måste gå med i gruppen. Det räcker att du är intresserad eller nyfiken. Väljer du sedan att bli aktiv är du hjärtligt välkommen!**

Lördag 7 september

Utflykt till Hedlandets naturreservat söder om Eskilstuna
Samling 9.00 vid Studieförbundet (Västeråsvägen 90) och 9.30 vid norra infartsparkeringen till Hedlandet. Om du vill ansluta vid Hållsta-infarten, kontakta utflyktsledaren!

Nu är det dags för tredje rundan i Hedlandets naturreservat. Denna gång besöker vi området kring Kalkugnen, kalkbrottet och Natura 2000-området Brunnsäteren. Det kan bli ett litet besök vid någon lingrop eller annan kulturlämning också. Vi tittar även lite på odlingslandskapet.

Kontaktperson: Sten Ullerstad, telefon 070-605 41 52.

Foto: Mikael Andersson

café planet

Torsdag 12 september kl. 18.30

Ett samhälle utan ekonomisk tillväxt – fungerar det?

Föreläsare: Mikael Malmaeus, nationalekonom och miljöforskare på IVL Svenska Miljöinstitutet, som tillsammans med 16 andra forskare har tagit fram fyra alternativ till ett samhälle som drivs av ständig tillväxt.

Mikael Malmaeus

Patrick och Aleks föreläser.

Torsdag 19 september kl. 19.00
Svamp i Sörmland ur ett naturvårdsperspektiv

Föredrag med bildvisning och diskussion som berör Sörmland som unikt svamplän, där sydlig och nordlig funga möts. Funga är ett nytt ord för svampflora. I Sörmland har vi ett särskilt bevarandansvar för två av landets fem fridlysta svamparter: saffransticka och bombmurkla. De hör hemma i helt olika biotoper och *vi i länet har de största och mest stabila bestånden globalt av båda arterna.*

Föredragshållare: Patrick Björck och Aleks Tudzarovski.

Patrick Björck från Sparreholm är en välkänd svampprofil för dem som lyssnar på Sveriges Radios Naturmorgon, men har även en svampskola och svamppodd på webben. Han är en mycket hängiven mykolog (svampkännare). Ikväll har han även med sig svampkännaren Aleks Tudzarovski.

Ansvariga: Styrelsen. Lokal: Studieförbundet.

Naturskyddsföreningen

Lördag 28 september - Söndag 6 oktober
Miljövänliga Veckan: Fixa grejen – dela mera!

Miljövänliga Veckan är Naturskyddsföreningens återkommande evenemang som infaller vecka 40 varje år. Vi riktar fokus på miljövänlig konsumtion och ordnar aktiviteter i hela landet för att påverka konsumtionen i en mer miljövänlig riktning. I år är temat "Fixa grejen – dela mera!" då vi tillsammans med er vill inspirera fler att börja ta hand om sina saker, att vårda och laga, köpa second-hand istället för att köpa nytt, och att dela, byta, låna och hyra saker.

Exakt vilka aktiviteter vi ska ha under kampanjen kommer vi att planera tillsammans med er medlemmar som kommer till Handla Miljövänligt-gruppens öppna träff den 26 augusti. Planer finns på reparationsverkstad på något bibliotek och på en utställning, men många fler initiativ kan tillkomma! Håll utkik på vår hemsida!

Lördag 5 oktober

Utflykt till Lövön i Gillberga

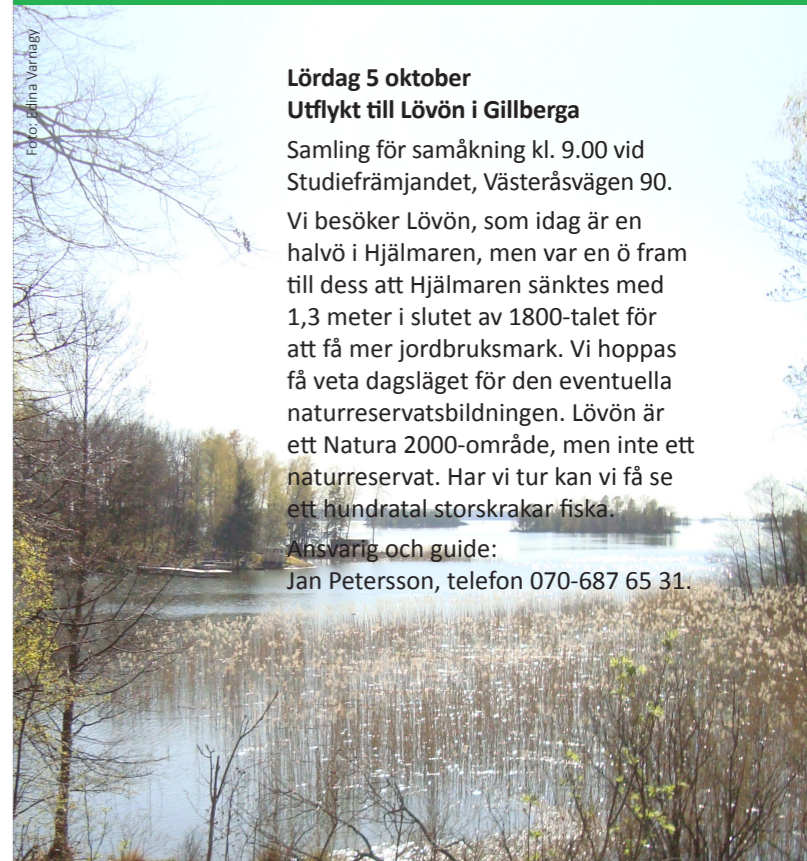
Samling för samåkning kl. 9.00 vid Studieförbundet, Västeråsvägen 90.

Vi besöker Lövön, som idag är en halvö i Hjälmaren, men var en ö fram till dess att Hjälmaren sänktes med 1,3 meter i slutet av 1800-talet för att få mer jordbruksmark. Vi hoppas få veta dagsläget för den eventuella naturreservatsbildningen. Lövön är ett Natura 2000-område, men inte ett naturreservat. Har vi tur kan vi få se ett hundratal storskrakar fiska.

Ansvarig och guide:

Jan Petersson, telefon 070-687 65 31.

Foto: Edina Varnagy

Kom och hör om naturens verkliga överlevare!

Foto: Jon Östeng-Hov

Onsdag 9 oktober kl. 19.00
Ingemar Lind – Filmvisning om fjällräven

Så här presenterar naturfilmen Ingemar Lind sin visning: "Årets film är en hyllning till den djurart jag beundrar mest av alla. I dryga 40 år har jag kunnat följa denne tundrans schakal som fjällräven ibland kallas. Vid varje möte har jag känt mig lika underlägsen. Fjällräven är kanske bättre än alla andra anpassad till ett liv i högfjällets trädlösa landskap. Ner till -80° lär han tåla och han kan vara utan mat i upp till fem veckor. Pälsklädda tassar även undertill om vintern och med djurvärldens kanske varmaste päls gör honom till den verkliga överlevaren.

Jag har sammanställt material från dessa år med fjällräven i centrum men som även innehåller möten med många andra av fjällets inneboende, alla lika fantastiska överlevare i den kanske vackraste men även kärvaste av miljöer. Som vanligt är det även denna gång mycket ljud. Den eviga fjällvinden, bäckarnas porlande, fjällfåglarnas sång, allt detta som hör fjället till och som jag lärt mig tycka så mycket om. Filmen är dryga halvtimmen och det förspel som jag brukar inleda med kommer nog även det handla om fjällräven. 2019 får därmed bli fjällrävens år".

Lokal: Studieförbundet.
Inträde: 60 kr, betalas på plats kontant eller via Swish.

Torsdag 10 oktober kl. 18.30
Våga hoppa(s)

Föreläsare: Robert Hjalmarsson, nationalekonom och tidigare lärare i ekologisk ekonomi. Robert har under våren deltagit i visionären Barbara Marx Hubbars sista kurs innan hon lämnade jordelivet. Robert kommer att tala om detta och om hur vi kan möta de enorma utmaningar mänskligheten står inför.

café planet

Robert Hjalmarsson

Torsdag 31 oktober kl. 19.00
Energihushållning – en viktig del av klimatarbetet

Lokal: Studieförbundet, Västeråsvägen 90. Utställning av material före föredraget.

Sten Lindeberg lär oss hur solex och energieffektivisering kan bli ett värdefullt bidrag till klimatarbetet. I anslutning till föredraget får vi demonstration av klimatsmarta värmepumpar och solceller. Vi får också en visning av Studieförbundets nystallade solcellsanläggning, som i stort sett ger självförsörjning med el. Vår nystartade Klimatgrupp kommer att ta sig an energifrågorna. *Anmäl dig till Sten Lindeberg redan nu om du vill vara med i Klimatgruppen!* Han nås på telefon 070-538 12 09.

Ett samarrangemang med Studieförbundet och föreningen Villaägarna.

Torsdag 14 november kl. 18.30 **café planet**
"Imorgon" – en optimistisk dokumentär om vårt klimat

En klimatdokumentär som istället för att visa "det värsta som kan hända"-scenarion fokuserar på människorna som kommer med lösningar, förslag och åtgärder. Vi får möta människor från tio olika länder och tre kontinenter som ägnar sina liv åt att rädda vår planet.

Medarrangörer: Naturskyddsföreningen Eskilstuna, Eskilstuna Senioruniversitet, Ornitologiska klubben Eskilstuna, Eskilstuna FN-förening, Eskilstuna Trädgårdsförening och Studieförbundet.

Klädbyttardag

Lördag 23 november kl. 10.00-14.00
Plats: ReTuna, Folkestaleden 5, Eskilstuna

Att byta är det nya handla! Under vårens Klädbyttardag i Eskilstuna bytte 420 personer sammanlagt 1 922 plagg! *Så här gör du:* ta med upp till 5 st rena, hela och fräscha plagg (ej barnkläder, badkläder eller plagg med firmalogga). Kläderna lämnas vid incheckningen och du får sedan välja motsvarande antal nya. Det går bra att lämna in fler än 5 plagg men du kan bara byta till dig 5 nya. Ansvarig: Edina Varnagy, tel: 070-401 98 95.

Klädbyttardagen planeras och genomförs av Recycle Design klassen på Eskilstuna folkhögskola i samarbete med Naturskyddsföreningen och Eskilstuna kommun.

Tisdag 10 december kl 19.00
Årsfinal med spindlar, quiz och lussekatter

Vad spindlarna kan berätta... Att rödlistade arter måste skyddas och bevaras är självklart. Det gäller även spindlar. Men hur är det egentligen – vilken koll har vi på våra 8-benta vänner? Behöver fler skyddas? Varför hittar vi traditionellt sydliga arter långt upp i Norrland idag? Nya arter för Sverige hittas varje år. Varför då? Om det och mycket annat om spindlar käserar Thomas Holmgren från Svalboviken. Vi får också tillfälle att lösa ett **quiz** om ett aktuellt ämne. Vi bjuder på kaffe/te, lussekatt och pepparkaka. Lokal: Studieförbundet. Ansvariga: Styrelsen

Getingspindelhona, Argiope bruennichi. Foto: Thomas Holmgren

RÖRDROMMENS
HÖSTPROGRAM 2019

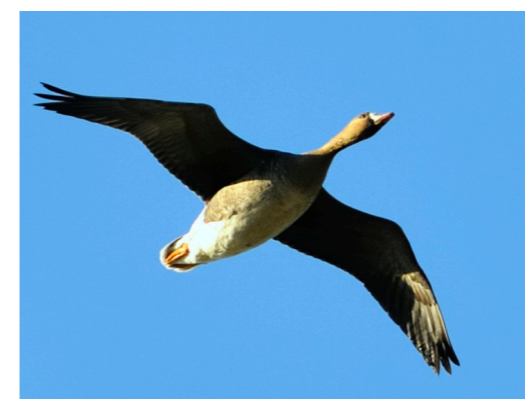

Fältstationen har Öppet Hus för allmänheten alla röda dagar i mars t o m oktober kl. 9.00-15.00. Det gäller även temadagar.
www.rordrommen.nu

Söndag 1 september kl. 9.00-15.00
Svampdag

Du får hjälp att artbestämma både ätliga och icke ätliga svampar.

Söndag 15 september
Gåsräkning mot sjön

Samling sker kl. 12.00. Ingår i nationell sjöfågelräkning.

Söndag 13 oktober
Gåsräkning mot sjön

Samling sker kl. 12.00. Ingår i nationell sjöfågelräkning.

Form: Gyllene Snittet Design

Naturskyddsföreningen
Eskilstuna

c/o Sten Ullerstad
Silkvägen 5, 635 31 Kricksvund

Välkommen till härliga höstaktiviteter!

Foto: Edina Varnagy